

TEMAKART KULTURMILJØ

HÅ KOMMUNEPLAN 2024-2036
JUNI 2024

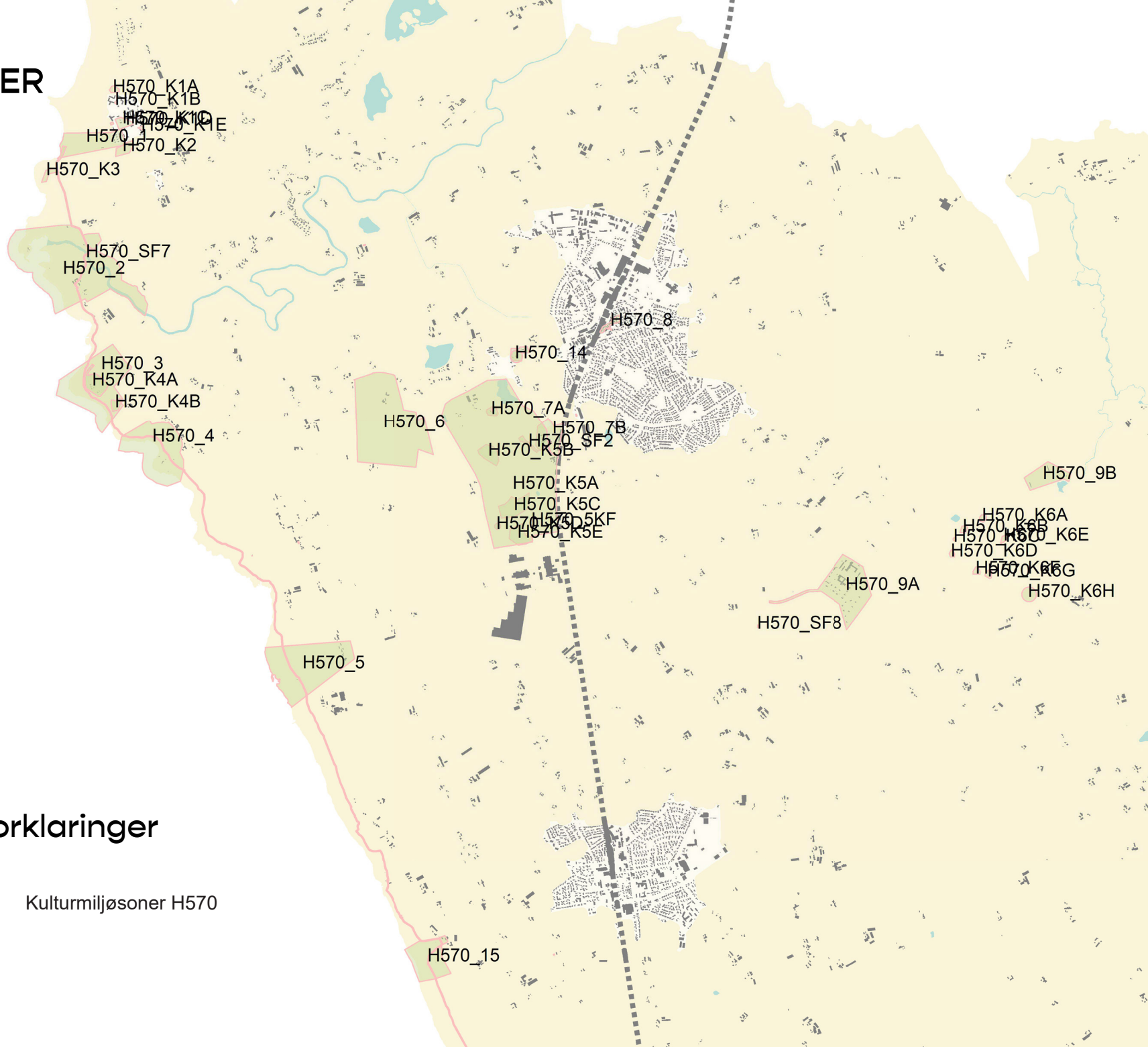

INNHALD

4	Kart kulturmiljøsoner
8	Faktaark kulturmiljøsoner
40	Kart kulturmiljøsoner enkeltobjekter (kulturminne)

KULTURMILJØSONER

SONER

Tegnforklaringer

 Kulturmiljøsoner H570

1 SANDROEN, NÆRLANDSPARKEN

Bustadfelt

Gnr./bnr.

- 7/36-47

Gard

- Nærland

Adresse

- Sandroen 4-48 (12 einingar)

Dato

- 1962/63

Objekt

- 12 funksjonær-
bustadar

Sefrak ID

- Ikkje registrerte

Dei 12 arkitektteikna husa vart bygde som funksjonærbustadar for Nærlandsheimen, for å trekkja faglært arbeidskraft til den avsidesliggande institusjonen. Det finst ikkje andre byggefelt av Sandroen-typen i Hå. Byggefeltet er eit døme på den engelske «model village»-tankegangen som òg inspirerte sosial bustadbygging i mellom anna Sauda og Odda.

Grunngjeving

Dette er ei unik samling av arkitektteikna hus i nasjonal målestokk. Då husa er bygde i tre diagonale rader med fire hus i kvar, har alle husa utsikt til sjøen. Etter at Nærlandsheimen vart nedlagt, vart husa i Sandroen tilgjengelege på den private marknaden rundt 1996. Desse private eigedommane treng eit særskilt vern, og omsynssona er ei fortsetjing av tidlegare reguleringsføresegner for Bustad i Nærlandsparken 2009 (Plan 1098).

Fakta

- Bustadfelt, tidlegare del av Nærlandsheimen
- 12 arkitektheikna (Hansteen) hus i 60-talsstil, inspirert av dansk modernisme
- Eineståande byggefelt i Hå: Døme på sosial bustadbygging i ein viktig historisk institusjon
- Heilskapleg anlegg med høg kvalitet. Alle husa har sjøutsikt
- Viktig å sikra at heilskapen vert ivareteken; einskilde bygg, heilskapen i området, del av landskapet

2 UTLØPET AV HÅ-ELVA

Kystkulturområde og kultursenter

Gnr./bnr.

- 07/5,9,10,12,21
- 08/28,56,47
- 09/1,2,3,4,5,6,7
- 10/1,8,10

Gard

- Hå, Håvågen, Nærland

Adresse

- Nærland 151, 175
- Håvegen 345, 347

Dato

- Steinalder – d.d.

Objekt

- Kultursenter, gard, bustad, driftsbygningar og naustmiljø

Sefrak ID

- 102/2,3,8,9,10,11,12,23,14,15,16,17

Håtangen og Hå gamle prestegard ligg i eit område som har ei rik historie om jordbruk og fisk, kommunikasjon og makt. På stranda ligg eit gravfelt frå folkevandringstida, og spor etter steinalderbusetnadar frå 10 000 – 8 000 f.Kr. Hå-elva, Njærheim og Hå har vore sentrale område i mange hundreår, og den gamle kongevegen gjekk forbi Hå gamle prestegard. Bygningane, nokre frå 1700-talet, er restaurerte for å husa nye funksjonar, og er i dag eit kraftsentrum i kommunen. Det aktive landbruket i området i dag er ein viktig premiss for vedlikehaldet av kulturlandskapet.

Grunngjeving

Håelva er kjend som fiskerik med både laks og aure. Elva har òg ein bestand av den totalfreda elvemuslingen.

Å stå på Håtangen og sjå seg rundt gir tilgang til «alt» kjenneteiknar Jæren: Rullesteinstranda, fugle- og plantelivet, det flate Jæren og utsynet mot Høg-Jæren. Obrestad fyr ligg nokre hundre meter frå prestegarden, og saman er dei to institusjonane ein publikumsmagnet for både friluftsliv og kulturliv.

Det er viktig å sikra at heilskapen vert teken i vare, både kulturmiljø med kystkultur, religion, landbruk og dagens kulturopplevingar.

Fakta

- Del av eit særprega historisk område og naturområde i kommune.
- Hå gamle prestegard består av viktige signalbygg.
- Viktige element i jordbrukslandskapet, som steingardar og trerekker bør takast i vare.
- Landskapet viser utviklinga av jordbruk fram til dagens moderne driftsformer, med mange rike kulturspor og stor tidsdjupn.
- Friluftsliv, mange eldre og nyare kulturminne, og moderne kunst- og kultursenter.

3 OBRESTAD FYR

Freda fyrstasjon

Gnr./bnr.

- 10/02

Gard

- Obrestad

Adresse

- Obrestad fyr

Dato

- 1873

Objekt

- Fyrstasjon

Sefrak ID

- 201/004

Fram til 70-talet kunne lyden av Obrestad fyr – tåkeluren som vart kalla «Studen» – høyrast over store delar av kommunen. Fyret var i drift frå 1873 til byrjinga av 90-talet, og det vart freda i 2000. Obrestad fyr har vore ein familiestasjon. Fram til om lag 1950 hadde familiane jord og husdyr, og dei hadde naust og dreiv fiske. I dag står fyret som eit minne om dei store ressursane og det harde arbeidet som vart lagt ned for å sikra trygg sjøtrafikk langs Jærkysten.

Grunngjeving

Sjølve fyret er bygd av gråstein, og er eit symbolanlegg i Hå. Anlegget utvikla seg som ein viktig del av lokalsamfunnet.

Fyret som vart automatisert i 1991 blei kjøpt av Hå kommune i 2006. Eit mål med kjøpet er å bevare kulturen og historia til anlegget, og visa korleis fyr kan nyttast i nye samanhengar. Sjølve fyrbygningen er i dag fyrmuseum med bustadar på anlegget til utleie. Kongeveg og Pilgrimsruta har stopp-punkt på vegen her. I ein menneskelig målestokk er heile dette kulturmiljøet storslagent, omgitt av grønne marker, hav og strandområde.

Fakta

- Obvestad fyr er eit landemerke i det opne landskapet.
- Fyrbygningen i hogd granitt er sjeldan blant norske fyr. Det tekniske anlegget er bevart.
- Vêrstasjonen har vore i drift i over 100 år - «vêrvarsling frå Obvestad».
- Fyrbygningen vart endra av tyskarane under krigen, og det er mange krigsminne på området.
- Anlegget med fem bygningar vart freda i 2000.

4 OBRESTAD HAMN

Freda hamn

Gnr./bnr.

- 11/20, 11/03, 11/15, 11/18

Gard

- Obrestad

Adresse

- Obrestad hamn

Dato

- 1874-1877

Objekt

- 15 naust/sjøbuer og eit fiskemottak

Sefrak ID

- Ikkje registrerte

Obrestad hamn var den første fiskerihamna mellom Sirevåg og Tananger, i ein periode med mange store samferdsel-prosjekt i Hå frå 1870-talet. Heilskapen i hamna er lite endra sidan tidleg på 1900-talet. Hamna er eit godt døme på «vern gjennom bruk», og mange av husa har fått nye funksjonar fleire gonger opp gjennom åra. Tradisjonelle steinnaust frå 1800 tallet er side om side med jærbuens gjenbruk av tyskarbrakker, kyllinghus, pissoar mm.

Grunngjeving

Allereie i Vikingtida har ein hatt båtar her. Det er spor etter båtnaust til eit 24 meter langt skip. Området har mange freda kulturminne på grunn av landskapsformasjonen rundt hamna.

Arbeidet med å byggja moderne hamn på Obrestad tok til i 1874. Det er Hå kommune som eig sjølve hamneområdet, medan sjøbuene er private.

Det finst berre eit fåtal tilsvarande anlegg i landet. Ei omsynssone vil sikra kulturmiljøet prega av istidas forming av landskapet til dagens aktive bruk av området med fokus på fiske, båtkultur og turområde.

Fakta

- Obrestad hamn er ei konsentrert, uforstyrta hamn.
- Staden minner besøkande på tidlegare generasjonar sine sterke band til klima, natur, landskap og matressursar.
- Heile hamneområdet med alle naust og sjøbuer vart vedteke freda i 1994.
- «Vern gjennom bruk» er spesielt relevant ved Obrestad hamn.
- Framtidige generasjonar skal kunna halda fram med aktiv bruk av hamna.

5 GRØDALANDSTUNET

Gardstun, museumsanlegg

Gnr./bnr.

- 14/10 og 13

Gard

- Grødaland bygdetun

Adresse

- Grødaland 64

Dato

- 1735-1790

Objekt

- Tun - 2 jærhus (k), 2 løer og 1 fjøs

Sefrak ID

- 0202/017-021

Det budde folk på Grødalandstunet heilt fram til 1950-talet. Allereie i 1948 byrja Rogaland folkemuseum arbeidet med å ta vare på tunet, og i dag står bygningane slik dei gjorde på 1700- og 1800-talet. Tunet er eitt av dei finaste og best bevarte gardsanlegga i Rogaland. Dei som budde her dreiv jordbruk i tillegg til å nytta ressursane frå sjøen og stranda som til dømes fiske, tare og vrak. Fleire av dei som budde på Grødaland var losar.

Grunngjeving

På Grødaland ligg husa der dei ein gong vart bygde. Det eldste bustadhuset, gamlehuset, er frå 1715. Det yngste huset, Torehuset, blei bygd i 1830. Ei omsynssone vil hjelpa Hå kommune med å sikra tunet og den historiske og fysiske kontakten ned til sjøen med tufter og fornminner. Området på tun og dyrka areal ned mot sjøen er framleis intakt men området er under press.

Fakta

- To sjøgardar utgjer tunet. Til saman er det fem bygningar: To heimehus, to løer og eit fjøs.
- Særeigen arkitektur tilpassa landskapet, døme på tradisjonell jærsk byggeskikk.
- Reisverks-konstruksjonane i dei to løene er stort sett gjorde av skipstømmer.
- Grødalandsgarden har vore ein middels velståande gard på 17- og 1800-talet.
- Grødalandstunet er eigd av Hå kommune og vert drifta av Jærmuseet.

6 VIGRESKOGEN, ROGALAND RADIO

Radiostasjon og 10 master

Gnr./bnr.

- 15/30 og 15/10

Gard

- Vigre

Adresse

- Skjerpevegen 41, 4365 Nærbø

Dato

- 1959-1961

Objekt

- Rogaland radio senderstasjon

Sefrak ID

- Ikkje registrerte

Før teknologien for satelitt-kommunikasjon kom på 80-talet, var det kortbølgeradio som vart brukt til å senda meldingar til skip. Dei ti mastene i Vigreskogen sende meldingar til skip i heile verda, og gjorde at sjøfolk kunne senda telegram og meldingar heim frå alle verdshjørne. Då oljeverksemda kom i gang auka trafikken. Anlegget i Vigreskogen er eit nasjonalt viktig industrielt kulturmiljø i Hå kommune.

Grunngjeving

Anlegget i Vigreskogen består av 10 master ved senderstasjonen for Rogaland radio. Senderstasjonen er eit utmerka eksempel på industriell funkisarkitektur. Bygningen er fortsatt i god stand på grunn av Telenors vedlikehaldsprogram. Vigreskogen er eit mykje brukt rekreasjonsområde som er populært blant turgåarar. Det ligg eit stor potensial i desse bygningane for ein kombinasjon av næring og friluftsliv. Området er under sterkt press.

Fakta

- Var den mest avanserte kortbølgeradiostasjonen i verda då han opna.
- Rogaland radio var ein viktig kommunikasjonskanal for tidleg oljeverksemd.
- Nasjonalt industrielt kulturmiljø i eit mykje brukt rekreasjonsområde.
- Viktig å sikra at heilskapen vert ivareteken med eit 600 kvm stort bygg som sentralt element.
- Anlegget var tidlege verna av Telenor og er noverande eigar er eit privat utviklingsselskap.

7 AUDAMOTLAND OG KVIA

Museumsanlegg med 2 gardstun

Gnr./bnr.

- 18/14 og 19/31

Gard

- Audamotland
- Kvia

Adresse

- Kviavegen 63
- Kviavegen 99

Dato

- 1863
- 1878 og 1995

Objekt

- Klassisk jærtun
- Kvia gard, Museum

Sefrak ID

- 212/011/12
- 212/007-009

Jærmuseet sitt hovudkontor på Nærbø. Vitengarden er en kombinasjon av den funksjonelle arkitektheikna museumsbygningen og to tradisjonelle gardstun. På Audamotland gard kan ein ennå sjå den gamle jærsked gardsstrukturen. Tunet slik det ligg i dag er frå slutten av 1700-talet. Kvia gard er eit utmerka døme på eit tradisjonelt gardstun frå andre halvdel av det nittande århundret. Hovud-bygninga til Vitengarden er inspirert av ein kombinasjon av jærhus- og snudd båtfarm, teikna av Myklebust (1995), påbygg teikna av Helen&Hard (2020).

Grunngjeving

Etablering av Kvia og Audamotland omsynssoner vil fungera godt i kombinasjon med Hanabergmarka kulturav- og friluftsområde. Heile kulturmiljøet inkluderer gardstun, kulturbeite, viktige krigsminne og freda gravhaug saman med Jærmuseets pedagogiske ekspertise.

Dei føreslåtte omsynssonene ivaretar bygningssmassane og eigedommar. Dette er naudsynt for å samla området som eit unikt område av nasjonal tyding for komande generasjonar.

Fakta

- Byggeskikken på anlegget strekk seg frå slutten av 1700-talet fram til moderne arkitektur.
- Begge gardstuna er flott restaurerte av Jærmuseet med den gamle jærsk gardsstrukturen.
- Heile anlegget er ope for publikum og er ein publikumsmagnet.
- Området mellom Kvia og Audamotland innheld viktige gravhaugar og krigsminne.
- Anlegget er i dag eigd av Hå kommune, og er ein del av Jærmuseet.

8 NÆRBØGATA

Bustadfelt

Gnr./bnr.

- 22/1-30 og 21/12-13

Gard

- Nærbø

Adresse

- 18 adressar i Nærbøgata

Dato

- 1875-2003

Objekt

- Gate med 18 einingar

Sefrak ID

- 1119/0208/002-023

Før jernbanen kom var det ikkje tettstader på Jæren. Nærbø slik det ser ut i dag er bygd opp rundt den livslinja som Jærbanen vart etter 1878. To område på kvar side av jernbanen viser korleis Nærbø utvikla seg frå jordbruksområde til tettstadsentrum.

Grunngjeving

Langs Nærbøgata på austsida av jernbanen er det ei samling av originale hus frå perioden rundt 1880-1900. Rundt 20 år etter at jernbanestasjonen vart bygd hadde området slaktar, skomakar, andre handverkarar og ikkje mindre enn 8 handelsmenn. Nærbøgata og området kring var det gamle sentrumsområdet der det no er fokus på vern og vidare utvikling. Ein god kombinasjon av vedlikehald og restaurering til ny bruk kan føra til meir liv og aktivitet i gata. Dette er ein viktig verdi for framtida med synleggjering av historie og identitet.

Nærbø, Jæderen.

Fakta

- Det einaste nokolunde bevarte stasjonsmiljøet frå førkrigstida som framleis er att på Jæren.
- Nærbøgata vart vedteken som omsynssone i 2005 (reg.plan 1023), og utvida i Kommunedelplan for Nærbø sentrum i 2018.
- Hensynssona har fungert godt med mange nye miljøskapande restaureringsprosjekt.
- Det er ønskeleg å utvida hensynssona med ein eigedom.

9 ÅNA FENGSEL

Fengselsanlegg, statsbygg

Gnr./bnr.

- 36/01

Gard

- Åna

Adresse

- Anstaltveien 1, m.fl.

Dato

- 1915-1920

Objekt

- Anlegg med ca. 50 bygningar

Sefrak ID

- Ikkje registrerte

Åna var den første og einaste tvangsarbeidsinstitusjonen i Noreg, og vart lagd til Jæren på grunn av dei gode moglegheitene for utearbeid året rundt. Dette skulle gjera at dei innsette «lausgjengarane» fann tilbake til eit heiderleg liv. Anlegget er ein viktig del av Noregshistoria både sosialt og justishistorisk. Området er bygd som ein heilskap med bygningar for ulike funksjonar.

Grunngjeving

Anlegget har vel 50 bygningar som grovt kan sorterast etter fengsels-, landbruks- og bustadfunksjonar, samt infrastruktur. Fengselet har eit samla areal på om lag 3600 daa. Gater og kvartal er lagde i ein «bymessig» plan. Anlegget er verna gjennom vedtak av freding og bevaring av bygningar og utomhusareal i Landsverneplan for justissektoren. Den føreslåtte omsynssona utvidast i høve tidlegare vedtak og inkluderer tilkomstvegen. Det er Statsbygg som har ansvar for vedlikehald og rehabilitering av eigedommane i eigen plan. Åna fengsel er eit definert samfunn med ein heilskap i bygningsmasse og park. Dette kulturmiljøet er ein levande og viktig del av Jæren og Hå si historie.

Fakta

- Eineståande, heilskapleg anlegg med klart definerte soner for innkøyringa, bustadar, arbeidshus, driftsbygningar, land- og skogsbruk.
- Dei fleste bygningane er frå 1910 – 1920 etter ein vel gjennomtenkt plan.
- Anlegget er framleis i drift som oppgradert fengsel og bygningane driftast av Statsbygg.
- Området har òg verneverdige steingardar, kanalar og vegar bygde av tvangsarbeidarar.
- Første og einaste tvangsarbeidsinstitusjon i Noreg, kommersielt gardsbruk fram til 2012.

10 HÅRR KLYNGETUN

Klyngetun

Gnr./bnr.

- 71/06, 08, 09, 10, 13, 21

Gard

- Hårr

Adresse

- Hårrvegen 146-171

Dato

- 1833-1900-talet

Objekt

- Samla gardar

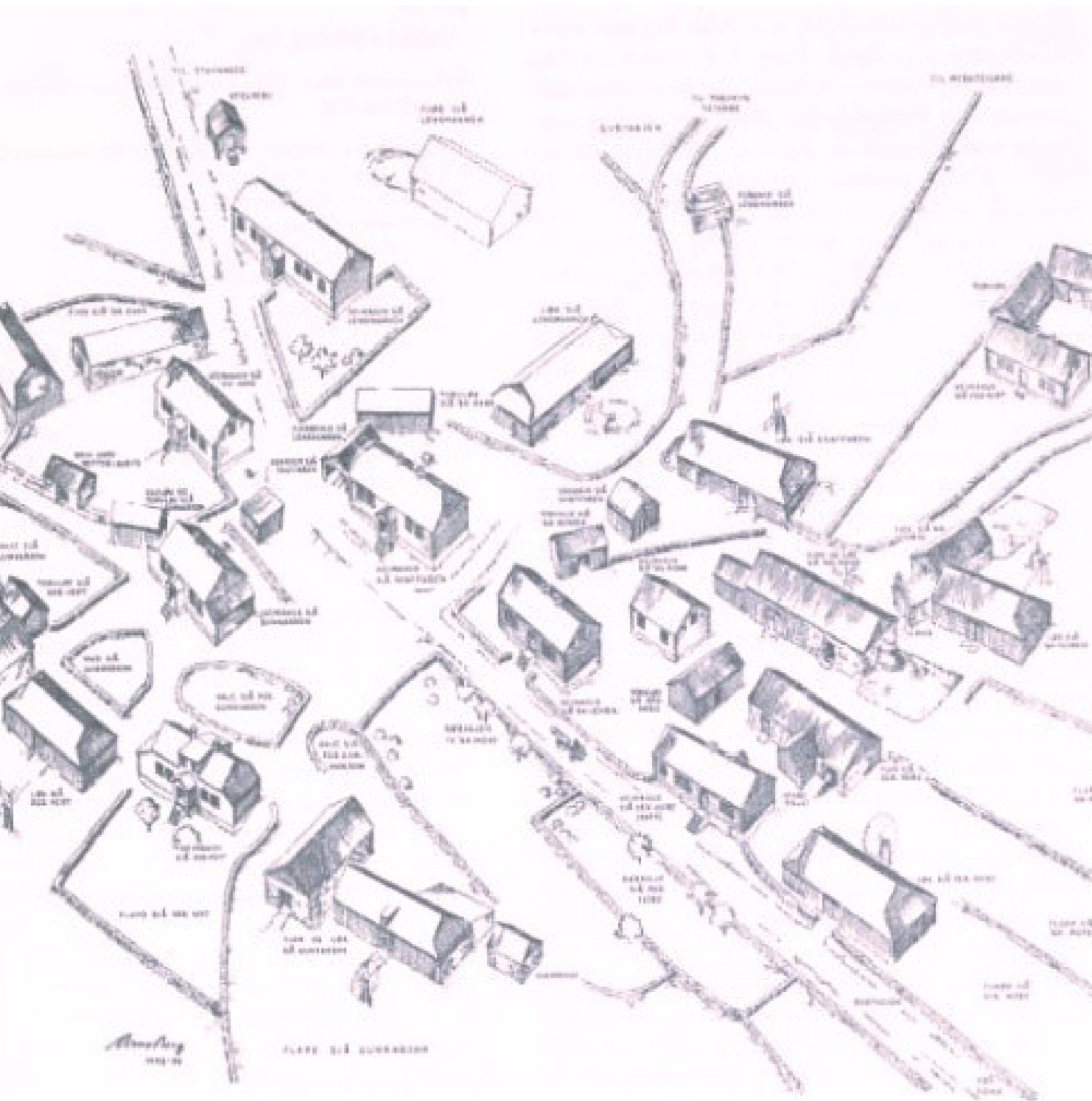
Sefrak ID

- 401/004 og 005

Hårr er ein av dei få stadene i Hå der ein framleis kan oppleve det gamle klyngetunet nokså intakt. Det er sannsynleg at det har budd folk her sidan steinalderen. Før utskiftingslovane på 1800-talet var mange av gardane i Noreg organiserte som små landsbyar, med fleire bruk samla i tun. I dag kan ein her sjå tydelege spor frå 1800-talet. Fram til siste utskiftinga i 1902 var det ni bruk i tunet.

Grunngjeving

Hovudtrekka i det gamle klyngetunet er framleis enkle å få auge på i dag. Innhusa ligg nokså samla mot sentrum av tunet, medan uthusa er bygde i utkanten. Klyngetunet på Hårr er òg del av samferdsle-historien: Kongevegen og Den vestlandske hovudveg gjekk her, og den gamle postvegen deler framleis tunet. Mange hus står framleis, eller dei er bygde på same stad som eldre hus. Intensjonen er ikkje å stansa landbruksutviklinga, men å verna strukturen i eit synleg og viktig tun for vegfarande langs hovudvegen.

Fakta

- Klyngetun-strukturen på Hårr er ein av to bevarte i Hå kommune.
- Me veit mykje om korleis klyngetunet såg ut rundt 1890.
- Bygningar er endra over tid, men strukturen er framleis synleg.
- Den gamle postvegen går gjennom klyngetunet
- I 1865 var det 8 matrikkelnummer under Hårr, med ni «beboede Huse» der det budde ti hushaldningar med til saman 74 menneske.

11 KVASSHEIM KLYNGETUN

Klyngetun

Gnr./bnr.

- 103/02, 03, 04 og 20

Gard

- Kvassheim

Adresse

- Kvassheim 20, 21, 22 og 23

Dato

- 1600/1700-talet

Objekt

- Samla gardar

Sefrak ID

- 501/001, 002, 003

Kvassheim var den første garden i det gamle Ognaherad som vart utskifta, i 1879. I klyngetunet på Kvassheim står eitt av dei største og eldste jærhusa på Jæren. Bruka på Kvassheim var store og hadde mange tilsette, og nokre hadde mindre bruk under seg i ein husmanns-aktig struktur. Klyngetunet ligg ved Kvassheimhamn, og mange av dei som var losar her budde på Kvassheim og dei gamle gardsvegane er inkluderte i omsynssona.

Grunngjeving

I mellomalderen var Kvassheim ått av Utstein kloster. Garden vart frikjøpt rundt 1770. Mange av gardane i Noreg var organiserte som små landsbyar. Jorda var delt opp i små og store teigar slik at den gode og dårlege jorda var delt opp.

Det eldste huset på Kvassheim er frå 1662, og er nyleg restaurert. Hovudtrekka i dette gamle klyngetunet er framleis enkle å få auge på i dag. Innhusa ligg nokså samla mot sentrum av tunet, medan uthusa er bygde i utkanten. Dessverre er det få klyngetun att i Hå kommune.

Fakta

- Eitt av få nokså intakte klyngetun i Hå: Døme på felles gardstun.
- Består i dag av 3 bruksnummer med aktivt landbruk.
- Eitt av dei eldste og største jærhusa i Hå står på Kvassheim.
- Bruka var store med mange tilsette, ikkje uvanleg med 10-12 menneske i kvar husstand.
- To arkitektteikna hus frå 90-talet har teke vare på kvalitetane i klyngetunet.

12 HIMMELROMMET, OGNA

Fritidsbustadfelt

Gnr./bnr.

- 095/539 m.fl.

Gard

- Risfjell, Oгна

Adresse

- Risfjellvegen og Mjølhusvegen

Dato

- 2009

Objekt

- 27 fritidsbustadar

Sefrak ID

- Ikkje registrerte

Hovudintensjonen med prosjekt Himmelrommet var å utvikla ulike fritidsbustadar med eit heilskapleg estetisk og arkitektonisk uttrykk. Prosjektet er fleksibelt i høve tilpassingsmoglegheiter til variasjonane i terrenget. Resultatet er at det 450 daa store området står fram som eit førebilete for fritidsbustadprosjekt.

Grunngjeving

Både med omsyn til design og val av materiale er ideen bak prosjektet å ha fokus på miljø og fornybare ressursar. I prinsippet skal alle bustadtypane plasserast i terrenget slik at behovet for utgraving og forstyrring av naturen vert minimert. Etter utgraving og bygging skal det skogsprega landskapet reetablerast. Eventuell fortetting skal ikkje skada heilskapsopplevinga av Himmelrommet inkludert naturen. Himmelrommet er godkjend for rundt 160 fritidsbustadar. Omsynssona er avgrensa til det første bustadfeltet på Risfjell med god og stadstilpassa byggeskikk. Området kan fungera som ein mal for god fritidsbusetnadsutbygging basert på naturopplevingar for eigarar og allmenta.

Fakta

- 27 arkitekttteikna fritidsbustadar i funksisstil (ark. Torgeir Norheim) som fekk byggeskikkprisen i 2017.
- Eineståande byggefelt i Hå. Døme på ei ny næring på Jæren – hytteområde.
- Inspirert av dansk integrering av fritidshus utan å øydelegga natur.
- Heilskapleg anlegg med høg kvalitet.
- Viktig å sikra at heilskapen vert ivareteken. Utvikling i området må ta i vare den gode og stadstilpassa byggeskikken.

13 SIREVÅG HAMNEMILJØ

Hamnemiljø

Gnr./bnr.

- 91/04, 05, 24
- 95/73, 80, 83, 92

Gard

- Sirevåg hamn

Adresse

- Vågen 2, 4, 29, 31, 33, 36, 38

Dato

- 1800-1917

Objekt

- 7 eigedommar i Sirevåg hamn

Sefrak ID

- 0505/017 og 0505/018

Sirevåg er ei av få naturlege hamner mellom Egersund og Tananger, og har spelt ei viktig rolle både som hamn og naudhamn. Sirevåg er ei gamal fiskehamn, og her budde det folk lenge før Jærbanen kom i 1878. Det var her danskekongane gjekk i land når dei var på sørvestlandet. Det var Hiorth-familien på Oгна som åtte Sirevåg fram til rundt 1900. I folketellinga for 1900 er det registrert 33 personar i Sirevåg. I dag er den bratte fjellkanten som var Kongsbrygga støypt inn i betong. Den første offentlege kaia vart bygd i 1916.

Grunngjeving

Fangst og fiske var tidlegare det berande livsgrunnlaget for folket i Sirevåg-området. Dei fleste familiane var husmenn eller strandsitjarar. Sidan moloen kom i 2001 har det vorte auka aktivitet og utvikling. Dermed er det viktig å bevare desse eigedommane som det historiske sentrum av hamneområdet.

Nokre av dei tidlegaste eigedommane er framleis bevarte i hamna, og utgjer eit godt kulturmiljø som syner historia i ei ekspansiv hamn. Vern av desse er ein viktig miljøfaktor i Sirevåg.

Fakta

- Naturleg hamn som har vore viktig historisk, og framleis er i aktiv bruk.
- Fleire verneverdige hus ligg ned til hamna.
- Dei første som budde i Sirevåg var husmenn og strandsitjarar.
- Det var få som hadde garden som einaste inntektskjelde. Hovudnæringa var fiske.
- Sona inkluderer eit godt utval av våningshus med hage, inkludert jærhus og «Sandneskasse».

14 NÆRBØ GAMLE KYRKJESTAD

Nærbø gamle kyrkjestad

Gnr./bnr.

- 21/04 og 32

Gard

- Skjærpe

Adresse

- Kviavegen 2 og Skjærpevegen 180

Dato

- 1834, 1919

Objekt

- Kyrkje, gravplass og prestebustad

Vernestatus

- Verna prestebustad og listeført kyrkje

Nærbø gamle kyrkjestad, med prestebustaden plassert rett over vegen, dannar ein viktig inngangsportal til Nærbø. Kyrkja vart bygd i 1834 då dei to gamle kyrkjesokna Njærheim og Bø vart slegne saman. Den nye kyrkja vart bygd sentralt mellom dei gamle kyrkjestadane og soknet fekk namnet Nærbø.

Kyrkja er teikna av slottsarkitekten Hans Ditlev Frantz Linstow, og rommar om lag 330 personar. Altertavla vart laga av Peter Reimers i 1620 og kom frå den gamle kyrkja på Bø. Glasmaleria i austveggen er måla av Benneche og laga av glassmeister Larsen i 1934.

Grunngjeving

Kulturmiljøet kring kyrkja og prestebustaden er unikt på Jæren, og viktig å ta vare på. Prestebustaden i ny-klassisistisk stil blei oppført i 1919 etter teikningar av arkitekt Johannes Th. Westbye frå Stavanger.

Bustaden har tre fulle etasjar på 175 kvadratmeter grunnflate. Gravstaden fungerer som eit bindeledd mellom kyrkja og prestebustaden, og representerer ein viktig del av lokalhistoria med mange gravminne i ulike stilar.

Fakta

- Dei to gamle kyrkjesokna Bø og Njærheim vart slegne saman til eitt nytt med namnet Nærbø i 1834.
- Kyrkja er teikna av slottsarkitekten Linstow og har plass til omlag 330 personar.
- Prestebustaden ligg rett over vegen frå Nærbø gamle kyrkje. Huset er på tre etasjar med 175 kvadratmeter grunnflate.
- Omsynssona inkluderer eit minnesmerke frå andre verdskrig og eit utval gamle gravminne.
- Prestebustaden er eigd av Opplysningsvesenets fond og vart restaurert i 2012.

15 VARHAUG GAMLE KYRKJESTAD

Varhaug gamle kyrkjestad

Gnr./bnr.

- 42/13, 23, 83, 852

Gard

- Varhaug

Adresse

- Sør-Varhaug 71

Dato

- Gamal heidensk kultstad - d.d.

Objekt

- Kyrkjestad, jærhustun, gamal ferdseisveg, gravhaugar

Vernestatus

- Automatisk freda kulturminne

Varhaug gamle kyrkjestad ligg i havgapet på garden Varhaug i Hå kommune. Kyrkjestaden er frå mellomalderen og vart lagt på ein gamal heidensk kultstad. Fleire forskjellige kyrkjer har lege her. Tunet på Sør-Varhaug med eit stort og velstelt jærhus er òg inkludert.

Det er fleire forhistoriske gravhaugar i nærleiken av kyrkjestaden, og dei fleste er godt synlege i terrenget. Den gamle ferdseisvegen "Kongevegen" like nedanfor brekkeanten vart tilrettelagt etter kongeleg bod i 1663. Ferdseisvegen var ei viktig kommunikasjonslinje med røter attende til forhistorisk tid. Skipsforliset «Ingermanland» i 1842 kravde 389 russiske liv, og ni av desse vart gravlagde på Varhaug gamle kyrkjegard. Det er reist eit minnesmerke over hendinga og over "sjøfolk som her fikk sin grav".

Grunngjeving

Varhaug gamle kyrkjegard er ein kjend turistattraksjon på Jæren. Dette er òg den kyrkjegarden som har flest bevarte eldre gravminne i Hå. Som ein gravplass frå mellomalderen er Varhaug gamle kyrkjegard freda. Fredinga inneber at inngrep og endringar på kulturminnet, utover vanleg vedlikehald, skal godkjennast av myndigheitene.

Omsynssona sikrar kulturmiljøverdiane til Varhaug gamle kyrkjestad, med kapell og det omliggande historiske landskapet, og tek dette i vare på ein best mogleg måte.

Fakta

- Kyrkjegarden frå mellomalderen vart automatisk freda i 1986.
- Omsynssona inkluderer den forhistoriske hólvegen og den historiske kongevegen frå 1636.
- Den gamle kyrkja vart riven i 1905. Kapellet som står i dag vart bygd i 1951 med kyrkjeklokker frå 1791.
- Den største gravhaugen i området, "Resen", er ein langhaug på 45 x 12 meter.
- Det er viktig å sikra at heilskapen rundt gravplassen vert teken i vare.

16 OGNA KYRKJESTAD

Ogna kyrkjestad

Gnr./bnr.

- 95/118 og 95/422

Gard

- Ogna

Adresse

- Ognavegen, Kyrkjeberget 1

Dato

- Midten av 1200-talet

Objekt

- Kyrkjestad

Vernestatus

- Automatisk freda kulturminne

Ogna kyrkje er det eldste bygget i Hå kommune. Mellomalderdelen er frå om lag år 1250. Kyrkja vart freda i 1986 etter kulturminneloven §4 sidan delar av dei opprinnelege veggane er tidfesta til før 1537. Mykje tyder på at kyrkja ikkje berre vart bygd for gudstenesteleg bruk, men òg med tanke på forsvar – eit blokkhus som ein kunne ty til når det var krig og ufred i landet.

Den 13. november 1991 vart kyrkja totalskadd av brann. Den attreiste kyrkja er teikna av sivilarkitektane Torsvik og Thesen. Før brannen hadde kyrkja altertavle og preikestol laga av Gottfried Hendtzschel. Desse vart totalskadd i brannen, og det vart laga kopiar til den nye kyrkja.

Grunngjeving

I tillegg til å vera det eldste bygget i Hå kommune har Ogna kyrkje ein særeigen og unik historie. Ulike tragiske hendingar gjennom tida har prega bygningen og staden. I dag framstår området som velhalde. Kyrkja og gravstaden er i aktiv bruk, og er eit viktig og sentralt element i bygda.

Det er viktig å sikra at heilskapen vert teken i vare; kyrkja, inngangspartiet og grøntområdet med den eldre gravstaden.

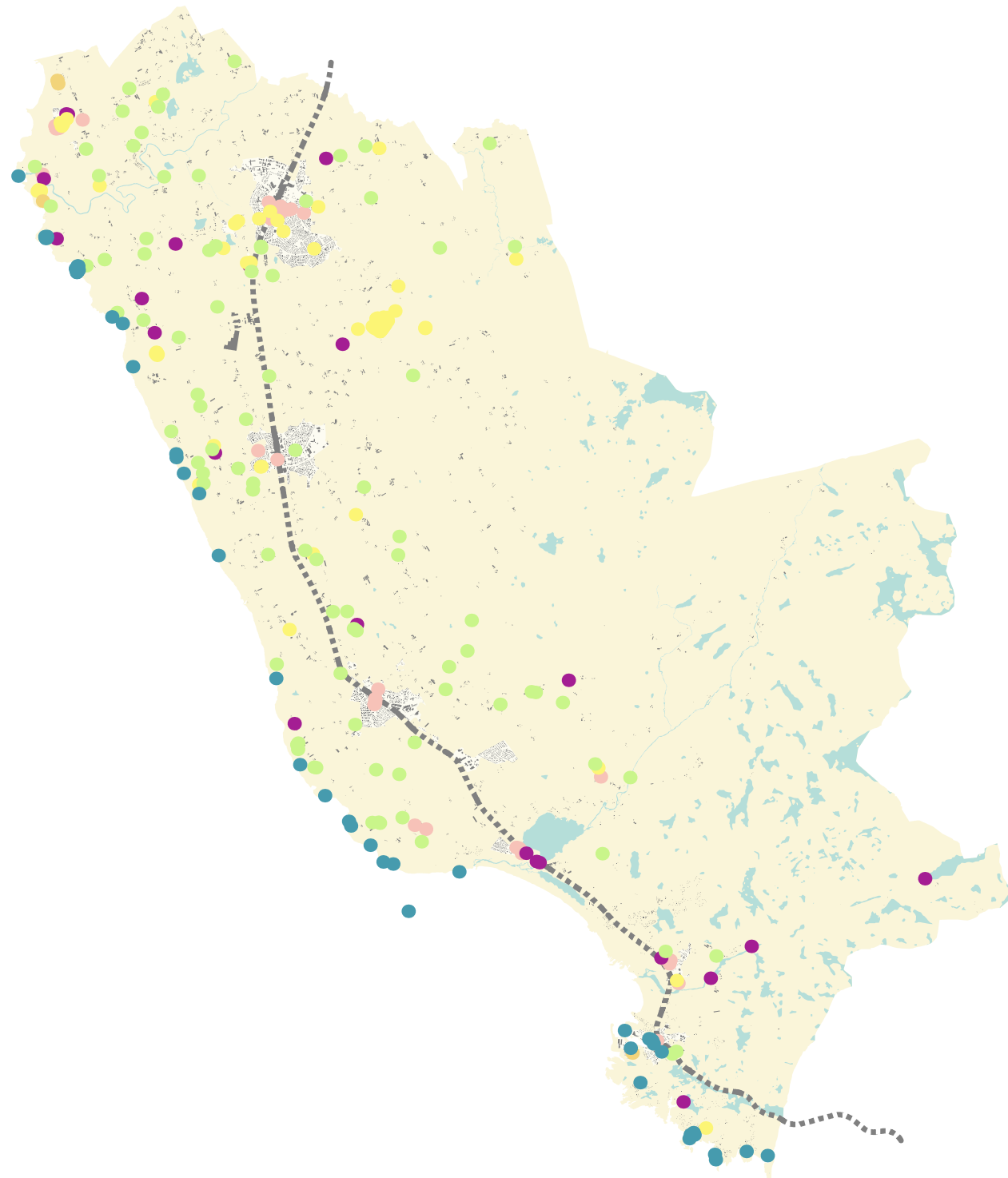
Fakta

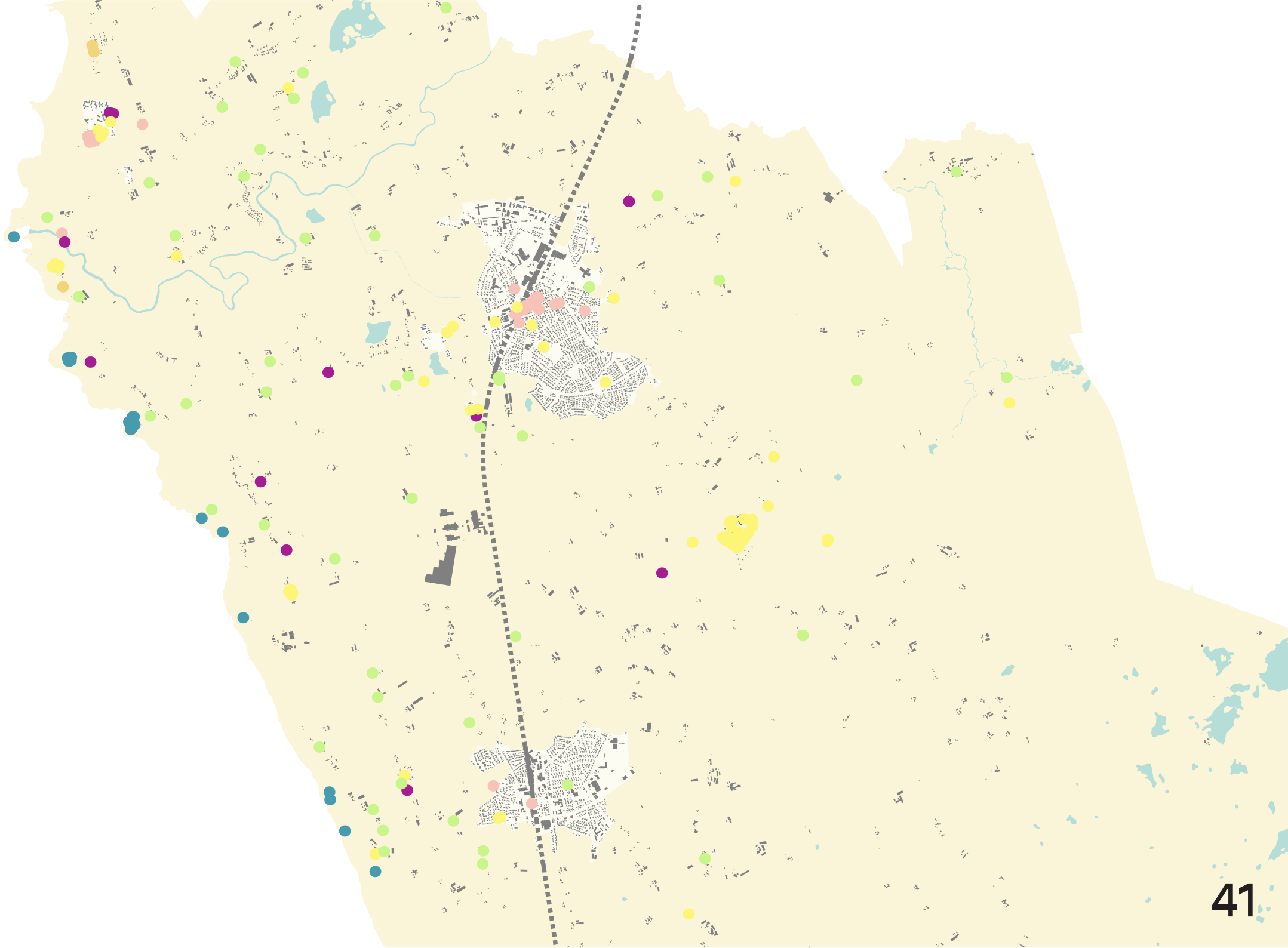
- Ognakyrkja er det eldste bygget i Hå kommune.
- Kyrkja og gravplassen frå mellomalder vart freda i 1986.
- Den 13. november 1991 vart kyrkja totalskadd av brann.
- Den attreiste kyrkja er teikna av sivilarkitektane Torsvik og Thesen.
- Bygningen står som eit godt eksempel på ei attreist kyrkje i aktiv bruk.

KULTURMILJØ ENKELTOBJEKT

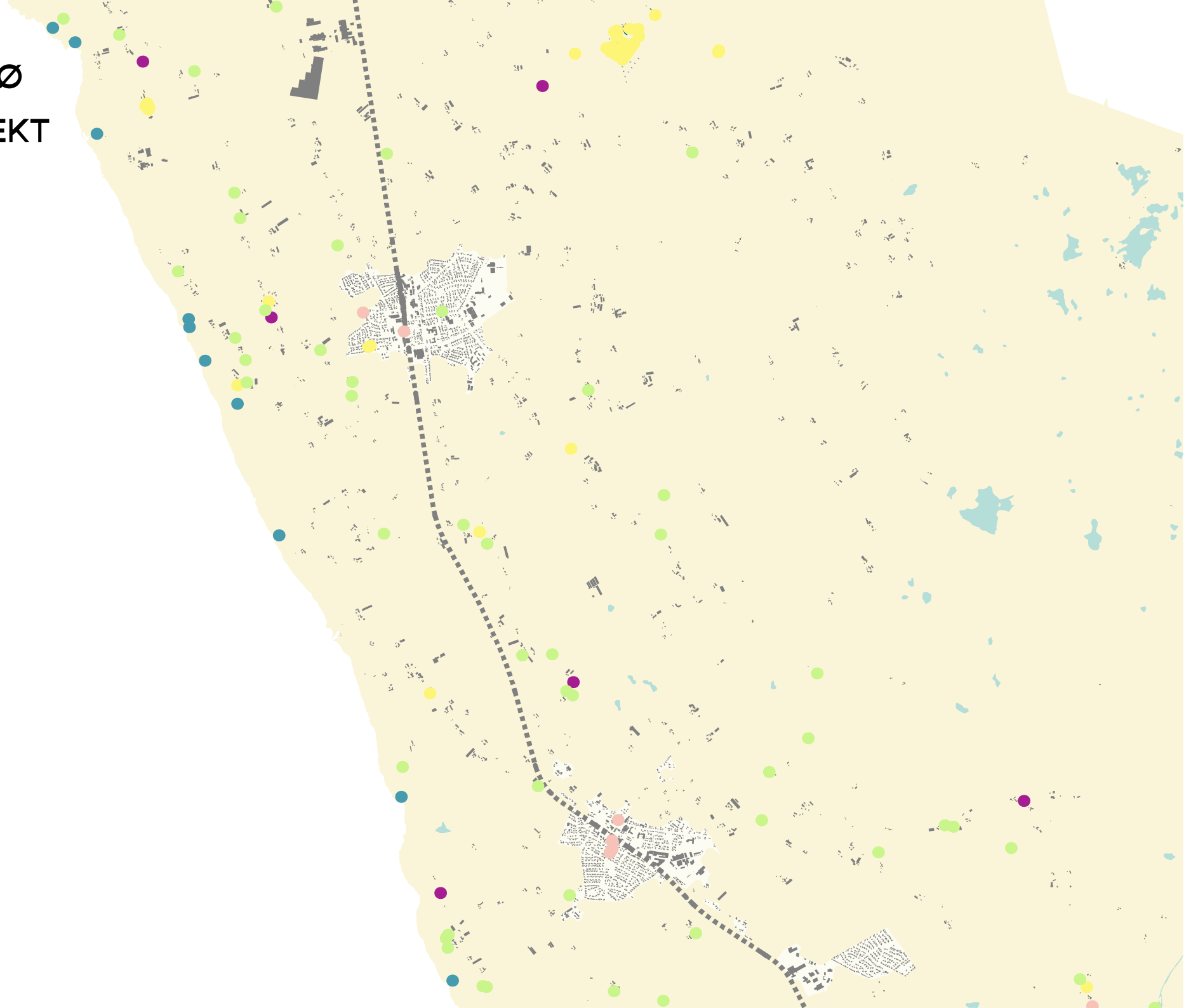
Tegnforklaringer

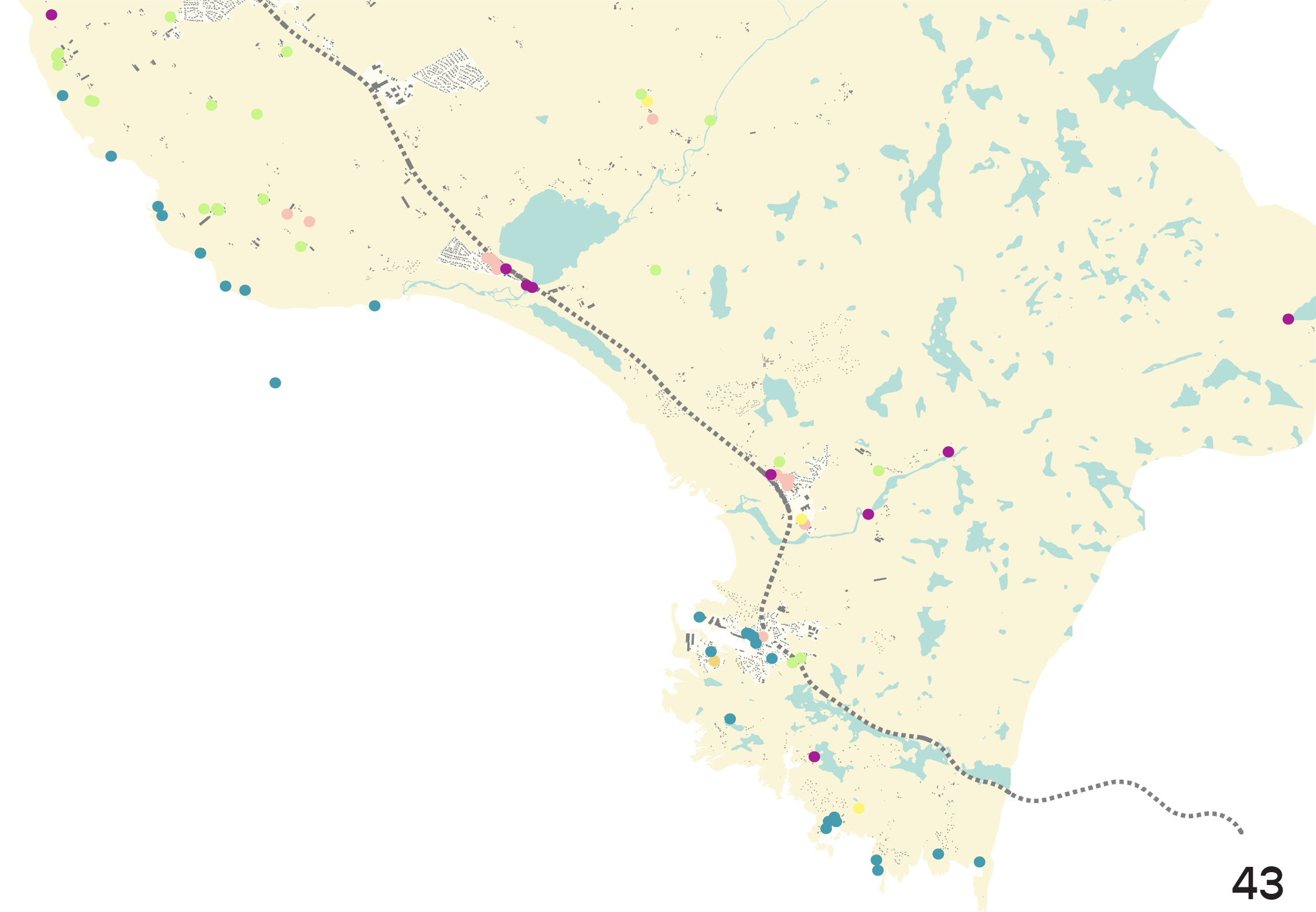
- Kystkultur
- Landbruk
- Ny byggeskikk
- Offentlege
- Samferdsel
- Tettstad

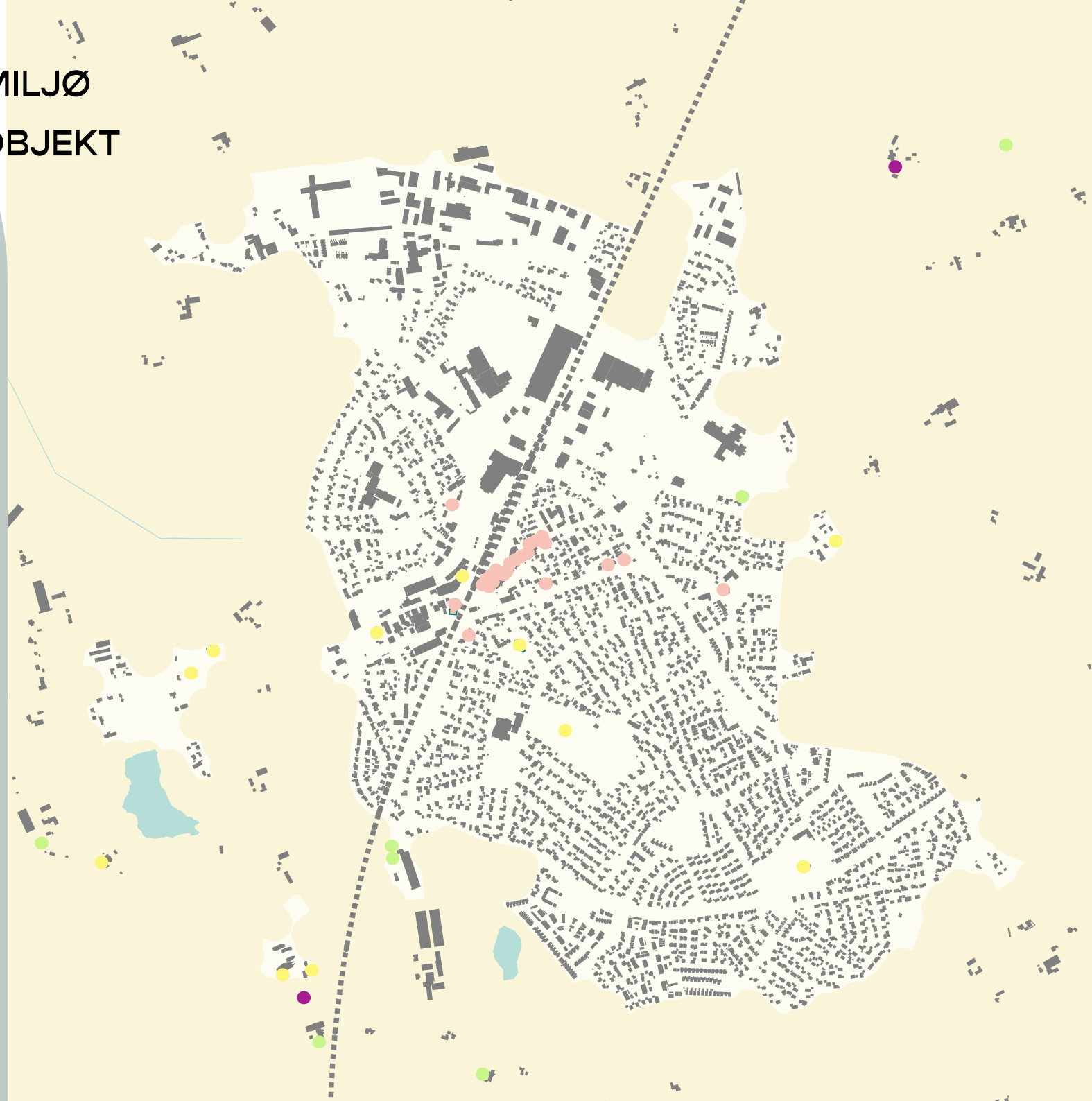

KULTURMILJØ ENKELTOBJEKT

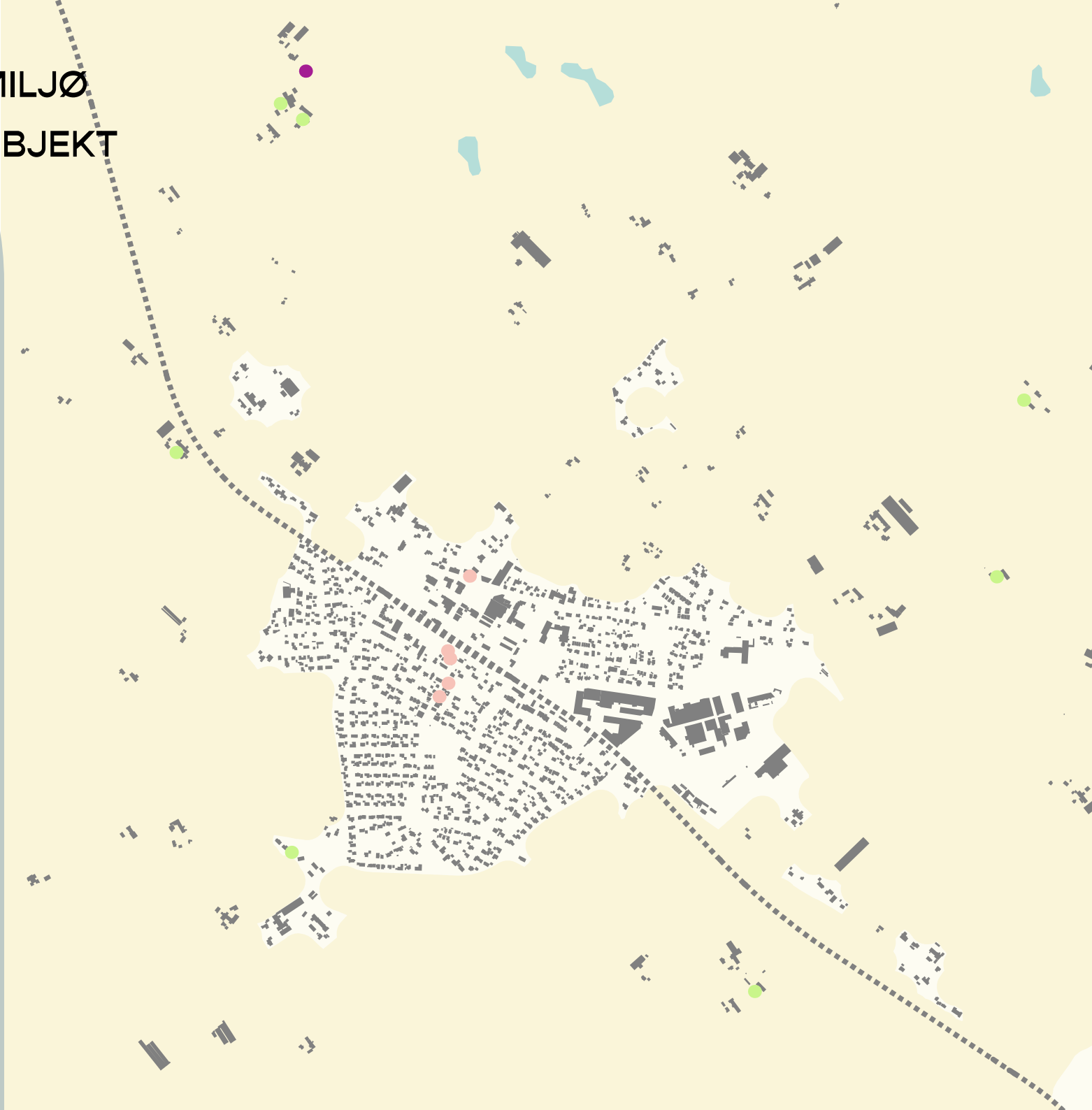

KULTURMILJØ ENKELTOBJEKT

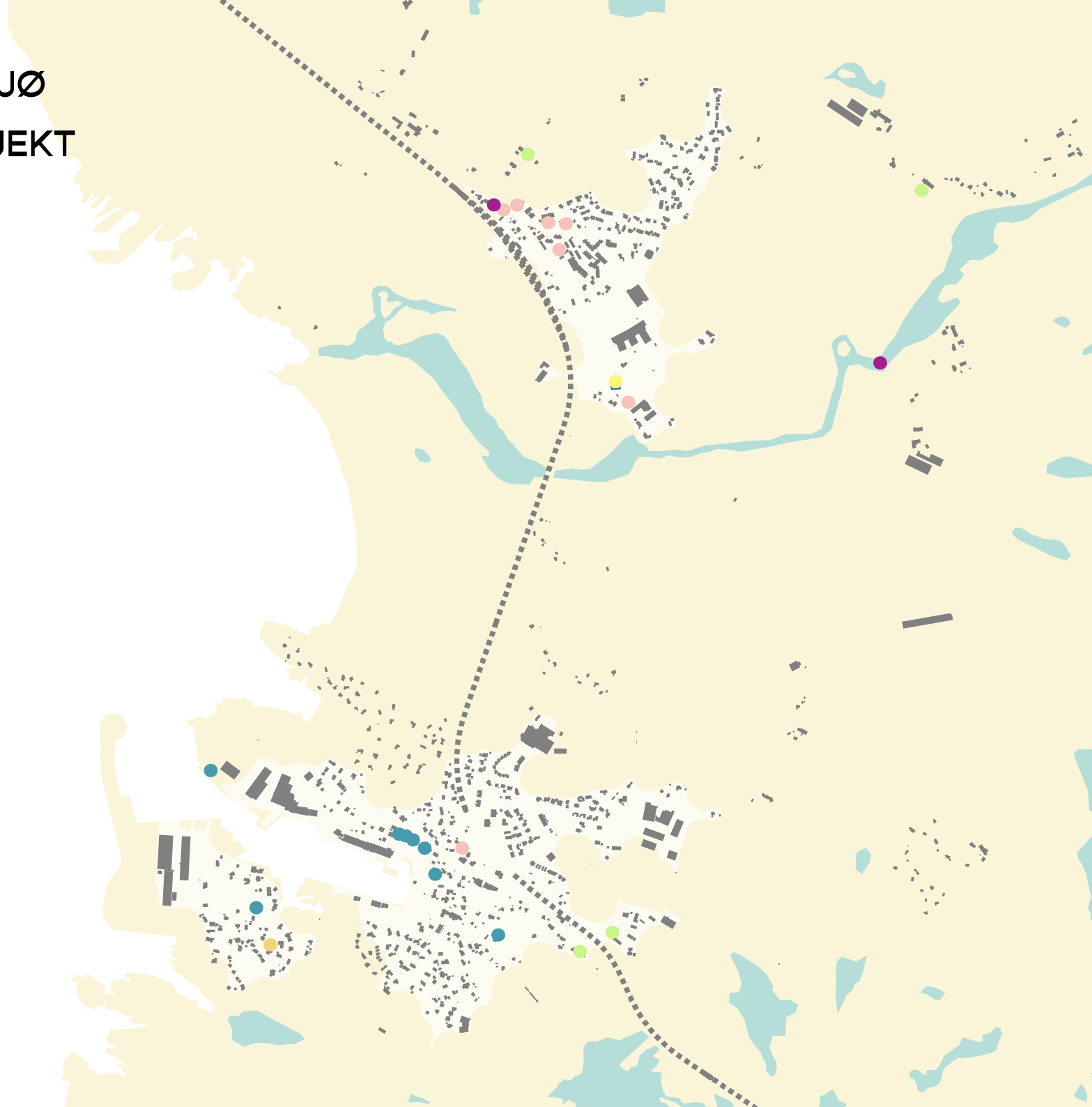

KULTURMILJØ ENKELTOBJEKT

KULTURMILJØ
ENKELTOBJEKT

www.ha.kommune.no